درمکتب امام

هرچه از غرب ضربه بخورد؛ باز هم تعریف آن را می‌کند!

یک کســی که پنجاه سال مغزش را آنها تربیت کرده‌اند و از مغز انسانی بیرونش کردند، یک مغز غربی روی آن گذاشتند، این هرچه هم که ضربه از غرب به این مملکتش می‌خورد، به این کشور می‌خورد، باز هم از آنها تعریف می کند.

صحیفه امام؛ ج۱۱؛ ص۲۲۵ | قم؛ ۲۱ آذر ۱۳۵۸

نودمین سالگرد قتل‌عام مسجد گوهرشاد

ماجرای هولناک قتل‌عام مسجد گوهرشاد به دست رضاخان

دفتر پژوهش‌های مؤسسه کیهان

«... توپ‌های ســنگین در خیابان تهران [بلوار امام رضا علیه‌السلام کنونی] روبه‌روی مسجد گوهرشاد استقرار یافته و در ذهن مردم مشهد هجوم روسیه را در سال ۱۳۳۰ قمری به سرکردگی ژنرال «ردکو» دوباره زنده کرده اما این‌بار روس‌ها دیگر نیستند که می‌خواهند حمله کنند، بلکه قزاقان رضاخان هســتند. پاســی از نیمه‌های شب ۱۲ ربیع‌الثانی گذشته بود که صدای غرش مسلسل‌های قزاقان، آسمان مقدس خراسان را به لرزه انداخت و قشون شرق به فرماندهی سرلشکر ایرج مطبوعی و... برای فتح مســجد گوهرشاد به حرکت درآمد و صدای شیپور آغاز جنگ، از همه طرف بلند شد. عده‌ای از مأمورین مخفی رژیم، قبلاً وارد مسجد شده بودند و قرار بود آنها، از داخل وارد عمل شده و راه‌ها را برای ورود نیروهای رضاخان به داخل مسجد هموار سازند و چنین شد. دژخیمان اسلحه به دست، پای به درون خانه خدا گذاردند و همه مسجدیان را از دم تیغ گذراندند و به هیچ‌کس رحم نکردند و به قول خودشان کاری کردند که روس‌ها نکرده بودند. هنگامی که سپیده سر می‌زد، دیگر نه صدای گلوله‌ای بود و نه صدای «یاعلی، یاعلی» و قزاقان فاتح، در پناه مسلسل کور و نابینای خویش، پای بر روی کشته‌شدگانِ بر زمین افتاده می‌گذاشتند و به‌دنبال زندگانی بودند که در پناهگاهی از دسترس گلوله به دور مانده بودند...»

این توصیفات حسین مکی (مورخ معاصر) در جلد ششم کتاب «تاریخ بیست‌ساله ایران»، از قتل عام مردم مسلمانی است که در مسجد گوهر شاد مشهد تجمع کرده بودند.

توطئه قتل‌عام از کجا آغاز شد

قبل از آن آیت‌الله سیدحسین قمی در اعتراض به سیاست‌های ضد دینی حکومت و درپی تصمیم علمای مشــهد به تهران رفته و قصد ملاقات با رضاخان را داشــت تا بخشــنامه تغییر لباس مردم و یکسان‌سازی کردن آن را متوقف کنند.

امــا آیت‌الله قمی در تهران بازداشــت و ممنوع‌الملاقات گردید. نامه‌ای بــه امضای ۱۵۰ نفر از روحانیون و بزرگان مشهد خطاب به رضاخان نوشته شد که در آن خواستار آزادی آیت‌الله قمی شده بودند، اما عده‌ای از همان امضاکنندگان نامه دستگیر شدند و تعدادی هم ناگزیر از مشهد رفتند.

در اعتراض به این موج دســتگیری روحانیون و فشــار بر علمای مشهد و همچنین سیاست‌های ضد مذهبی رضاخان بود که روحانیت مبارز مشهد با صدور اطلاعیه‌هایی از مردم خواستند در مسجد گوهرشاد دست به تحصن بزنند تا صدای آنها به گوش مقامات کشور برسد.

از زمان اذان صبح روز جمعه ۲۰ تیرماه ۱۳۱۴، عوامل ارتش رضاخانی به تدریج در اطراف حرم مطهر حضرت علی ابن موسی الرضا(علیه‌السلام) موضع‌گیری کرده و ورود و خروج به داخل حرم را به کنترل خود درآوردند. سعی آنها بر این بود که مانع ورود افراد جدید به داخل حرم شوند. چراکه گروهی از مردم در داخل مسجد گوهرشاد تحصن نموده و خواستار دیدار با استاندار شده بودند.

عوامل ارتش رضاخانی که اطراف حرم مطهر را در محاصره خود داشتند، به افراد متحصن در داخل مسجد اعلام کردند باید متفرق شده و به تحصن خویش پایان بخشند، ولی با هدایت و پاسخ روحانیون مبارزی همچون شیخ محمدتقی بهلول تحصن خاتمه نپذیرفت. در همین حال از سوی مامورین به ســوی افرادی که می‌خواستند به متحصنین بپیوندند تیراندازی شد و بنا به روایت شیخ محمدتقی بهلول از منابع معتبر و موثق، در همان روز ۲۲ نفر به شهادت رسیدند و عده‌ای نیز مجروح شدند.

شنبه ۲۱ تیرماه، علی‌رغم بگیر و ببندها و تیراندازی مامورین رضاخان، اما از راه‌های مختلف بر تعداد تحصن‌کنندگان افزوده می‌شد و به‌دلیل درگیری‌های خونین شب گذشته و به شهادت رسیدن عده‌ای از مردم، کسبه مشهد نیز مغازه‌هایشان را تعطیل کردند. روحانیون حاضر در تحصن از جمله شــیخ بهلول، نسبت به محدودیت‌های رژیم رضاخانی در مورد مراسم مذهبی و نوع پوشش مردم و همچنین زمزمه‌های کشف حجاب رسمی از سوی دولت، خطابه‌های تند و شدیدالحنی ایراد کردند.

روز سرکوب وحشیانه مردم در حرم رضوی

اما حوالی عصر، قوای نظامی بیشــتری در اطراف حرم مطهر مســتقر گردید و قشــون شرق به فرماندهی سرلشــکر ایرج مطبوعی به همراه نیروهای شهربانی، سازماندهی خاصی یافتند. سرلشکر فتح‌الله پاکروان استاندار خراسان گفته بود:

«... اعلیحضرت فرمودند: اگر بیش از این مســامحه کنید و تعلل ورزید، نه کلاه بر ســر شما و نه تاج بر ســر من باقی خواهند گذارد، امر می‌کنم و فرمان می‌دهم امشب [نیمه‌شب شنبه] باید غائله خاتمه یابد. هر قدر قشــون لازم است، باید آنها را محاصره کرده، محرکین را دستگیر، مردم متفرقه را آزاد سازید...»[1]

برخی مامورین (چنان که از دستورالعمل تشکیلات کل نظمیه کشور به نظمیه مشهد نیز مشخص گردید) بر این باور بودند که بیشتر مردم با فرا رسیدن شب، به تدریج حرم را ترک کرده و پراکنده می‌شــوند، اما چنین نشد و لحظه به لحظه بر تعداد متحصنین افزوده گشت تا نیمه‌های شب که به ۱۵ الی ۲۰ هزار نفر بالغ گردیدند.

در همان نیمه‌های شــب، تمام درهای ورود و خروج به مســجد گوهرشــاد و حرم مطهر، بسته شــد و مردم داخل آن به محاصره مامورین درآمدند. ناگزیر مردم شروع به شکستن درها کردند که دســتور شلیک و تیراندازی صادر شد. هزاران نفر که در داخل مسجد گوهرشاد و حرم مطهر تجمع کرده بودند، به رگبار گلوله بسته شده و به خاک و خون غلتیدند.

محمدعلی شوشــتری به نقل از شــاهدان عینی تعداد کشته‌ها را ۱۶۷۰ نفر ثبت کرده است. او نوشته است:

«... عباس نام، شــوفر شــاهزاده سردار ساعد... به آقای سردار ســاعد اظهار کرده بود، آنچه که کشــته بــود، ما حمــل کردیم و بردیم زیر باغ خونــی و مقابل اراضی معجونی و عســکریه، بالغ بر یک‌هزاروششصدوهفتاد نفر بودند...»[2]

احمــد بهار در روزنامه بهار به تاریخ ۷ خرداد ۱۳۲۱ تعداد کشــته‌ها را ۱۷۵۰ نفر ذکر کرده و علیرضا بایگان نیز که از شاهدان واقعه بوده، عده ۱۶۷۰ را تایید کرده است. بایگان گفته است:

«... تعداد آنها ۱۶۷۰ نفر بوده و حدود ۷۰ نفر افراد سالم که در گوشه و کنار خود را مخفی کرده بودند و به‌دنبال فرصت برای فرار می‌گشتند، به دست مامورین افتاده، جزو کشته‌شدگان در کامیون ریخته و در گودال‌هایی ریخته و به داد و فریاد و التماس آنها که ما زنده هســتیم، وقعی نگذارده و آن مردم بیچاره را زنده به گور کردند....»[3]

روایت‌های تکان‌دهنده از قتل‌عام مسجد گوهرشاد

ویلیام اچ. هورنی‌بروک (William H. Honibrook) وزیر مختار آمریکا در ایران در خاطرات خود ســه روایت از فاجعه مســجد گوهرشاد را بیان کرده است. اولین روایت جزئیات حادثه هولناک مشهد را از زبان سفیر افغانستان چنین منعکس نموده است:

«...ســفیر به من اطلاع داد از طریق یک پیام رمزی از ســوی سرکنســول افغانستان در مشهد شــرح مفصلی از اوضاع به دستش رسیده اســت. اینکه در جریان شورش هشت افغانی کشته شده، ۵۰۰ نفر از مردم جان باخته‌اند، ۸۰۰ نفر مجروح شــده‌اند و تقریباً ۲ هزار نفر یا به زندان افتاده و یا ناپدید شده‌اند....»[4]

دومین روایتی که اشاره به تعداد شهدا دارد، براساس گزارش دکتر دونالدسن، ضمن بیان نحوه وقوع قیام، به حضور نیروهای نظامی و نحوه قتل‌عام پرداخته شده است:

«... به ســرعت ۵۰۰ نظامی کادر را از شــهر مجاور به مشهد آوردند و همین نیرو بود که بعداً به روی جمعیت حاضر در حرم آتش گشــود و بالاخره آنها را متفرق ســاخت. مجموعاً بیش از ۲ هزار نیروی نظامی در این درگیری شرکت داشتند. ابتدا با تفنگ و تیربار به سوی مسجد آتش گشودند که صدمه جدی به مســجد وارد کرد. ابتدا به بالای سر جمعیت شلیک می‌شد، ولی به‌تدریج لوله‌ها پایین‌تر آمد و تلفات هولناکی به جای گذاشــت. طبق برآورد مبلغان مقیم محل، بین ۴۰۰ تا ۵۰۰ نفر کشته یا مجروح و دست‌کم بین ۵۰۰ تا ۶۰۰ نفر هم دستگیر شدند...»[5]

ســومین روایت هورنی‌بروک مربوط به تحلیل انگلیســی‌ها از این کشتار بود. وی با نقد دیدگاه انگلیسی‌ها درباره کشتار مسجد گوهرشاد نوشت که انگلیسی‌ها در ابتدا سعی داشتند این تراژدی را کوچک جلوه داده و تعداد تلفات را بسیار کم ذکر نمایند. آنها این رقم را در ابتدا تعداد ۲۵ کشته و ۶۰ نفر مجروح بیان کردند. سپس تجدیدنظر نموده و تعداد کشته‌های مسجد گوهرشاد را بین ۴۰۰ تا ۵۰۰ نفر تخمین زدند. هورنی‌بروک ادامه داده است:

«... مقامات نظامی ۱۲۸ کشــته را در گودال‌هایی دفن کرده‌اند. شــمار مجروحان هم از ۲۰۰ یا ۳۰۰ نفر کمتر نیست. هم‌اینک ۵۰۴ نفر در سربازخانه محبوس هستند که از این تعداد ۲۰۰ نفرشان مجروح‌انــد. در زندان‌های غیرنظامی نیز ۳۱۱ نفر محبوس‌اند که از این تعداد ۲۸ نفرشــان مجروح هستند. تعداد بازداشت‌شدگان از مرز ۸۰۰ نفر می‌گذرد...»[6]

رگبار مسلسل قزاق‌ها در آسمان مقدس مشهد

حســینعلی ذوالفقاری گلمکانی از پاسبان‌هایی که خود شاهد حوادث مسجد گوهرشاد بوده، در خاطراتش درباره آن روز گفته است:

«... جمعه ســاعت دوازده شــب وارد مسجد شدیم. بهلول داشــت صحبت می‌کرد... یک دفعه تیراندازی شــروع شــد و تمام مردم حرکت کردند...هزار نفر هزار نفر فرار می‌کنند. تیر هم بی‌شمار درمی‌رفت، همه می‌افتادند این طرف و آن طرف... رضا کوه‌سرخی پشت مسلسل بود، آن شب حدود دو سه هزار نفر را کشتند و بردند بیرون دروازه پایین خیابان در قبرستان بالا خیابان که الان درخت کاشته‌اند، خندق کندند هرکسی که کشته می‌شد مثل جوال گندم همه را می‌ریختند توی ماشین می‌بردند می‌ریختند توی آن خندق و خاک روی آنها می‌ریختند...»[7]

یکی دیگر از همان پاسبان‌ها نقل کرده است:

«بــه ما دســتور دادند... وقتی هوا روشــن شــد نبایســتی در مســجد و صحنــین آثاری از مجروحیــن و مقتولین باقی بماند لذا پاســبان‌ها و مأمورین مریضخانه شــاهرضا بدون رســیدگی و توجــه بــه این که آیا ایــن مجروحین مرده و یا فقط غــش نموده همه را بــه کامیون ریخته و به قبرستان بردند...»[8]

۱- خاطرات سیاسی سید محمدعلی شوشتری- ۱۳۷۹- صفحه ۶۶
۲- همان- صفحه‌های ۸۲ و ۸۳
۳- اقعه گوهرشاد به روایت دیگر- ۱۳۷۹- صفحه‌های ۱۳۷ ۱۳۸
۴- کشتار مسجد گوهرشاد به روایت هورنی بروک- غلامرضا آذری خاکستر – تاریخ شفاهی ایران
۵- همان ۶ - همان ۷- همان
۸- قاسم‌پور، داود- قیام مسجد گوهرشاد به روایت اسناد- صفحه ۱۲۱

کیهان بررسی کرد

نتیجه مذاکره با آمریکا؛ جنگ
نتیجه مذاکره با اروپا؛ مکانیسم ماشه

سرویس سیاسی-

در حالی کــه ظریف و دیگر اطرافیان رئیس‌جمهور کارویژه ایــن دولت را دور کردن سایه جنگ با «تدبیر دیپلماتیک» معرفی کردند، پس از یک سال از انتخابات و پس از دو ماه مذاکره، کشــور در معرض حمله نظامی صهیونیست‌ها و آمریکایی‌ها قرار گرفت. امروز نه‌تنها آمریکا و اسرائیل در میــدان نبرد علیه ایــران صف‌آرایی کرده‌اند، اروپا نیز در ادامه مسیر خیانت، تهدید به فعال‌سازی مکانیسم ماشه کرده؛ ســازوکاری که حتی در خوش‌بینانه‌ترین ســناریو نه توانی برای تحریم‌های بیشتر از تحریم آمریکا و نه توانی ویژه‌تری برای زمینه‌ســازی جنگ در شرایطی دارد که جنگ ۱۲ روزه بر ما تحمیل شد، مکانیسم ماشــه چیزی بیش از یک عملیات روانی بی‌اثر نیست. زیر ســایه این واقعیت‌ها، وظیفه وزارت خارجه مشخص است: فریب نخوریم.

یک ســال پیش، وقتی دولــت چهاردهم بر ســر کار آمد و در شــرایطی که خیل عظیم از برجامی‌هــا ســعی در نزدیک کــردن خود بــه رئیس‌جمهور محترم داشــتند، بســیاری از تحلیلگــران هشــدار دادند کــه تجربه تلخ مذاکرات یک‌طرفه و زیان‌بــار با آمریکا و اروپا نه تنها نمی‌تواند کشور را از خطرهای همچون جنگ دور کند، بلکه زمینه‌ساز گستاخی بیشتر دشمنان خواهد شــد. با این حال، محمدجواد ظریــف، وزیر خارجه اســبق، کــه در ماه‌های اولیه دولت چهاردهــم عهده‌دار منصب معاون راهبــردی رئیس‌جمهــور بود، در یــک کارزار سیاسی-رســانه‌ای، مهم‌تریــن کارویژه دولت چهاردهم را جلوگیری از جنگ معرفی کرد. حال، یک‌سال پس از روی کار آمدن همین دولت، و در شرایطی که گفتمان غالب در سیاست خارجی آن، گفتمان مذاکره اســت، کشور درگیر جنگ و نبردی عظیم با رژیم صهیونیســتی و ایالات متحده آمریکا شد.

ســؤال اصلی اینجاســت: آیا ایــن همان جلوگیــری از جنگ بود؟ آیا این همان مســیر صلح‌طلبــی اســت که برجامی‌هــا وعده‌اش را می‌دادنــد؟ و آیــا تجربه یک دهه گذشــته در دولت‌هــای یازدهم، دوازدهم و حالا چهاردهم، نشــان نمی‌دهد که سیاست «مذاکره با گرگ» در شرایطی که طرف مقابل کوچک‌ترین نشانه‌ای از اصلاح خود را بروز نمی‌دهد جز به خون ختم نمی‌شود؟

حســن روحانی و جواد ظریــف در دولت دوازدهم صراحتا مذاکره بــا ترامپ را بی‌فایده معرفی می‌کردند، سؤال اینجاست که برجامی‌ها و ذی‌نفوذان سیاســت خارجی دولت چهاردهم چه نشانه‌ای از تغییر در ترامپ مشاهده کردند که این بار بر مذاکره اصرار داشتند.

برجام؛ نه ضامن صلح
که کلید تحمیل جنگ بود

مسببان برجام و به خصوص حسن روحانی رئیس‌جمهور اسبق کشــورمان و محمد جواد ظریف در ابتدای امضای برجام هدف این توافق را برچیده شدن تحریم‌ها و فشارهای اقتصادی بر کشــور عنــوان می‌کردنــد و از «لغو «تمام تحریم‌ها»» در لحظه اجرای توافق سخن به میان می‌آوردند، پس از معلوم شدن بی‌خاصیتی برجام در برابر رژیم تحریم‌ها، وضع تحریم‌های جدید در دولت اوباما و ســپس تحریم‌های حداکثری دولت اول ترامپ، برجامی‌ها کارویژه این توافق را دور شدن از خطر جنگ معرفی می‌کردند کار ویژه‌ای که اساسا بر روی یک دروغ تبلیغ می‌شد: مقایسه مواضع آمریکا، غرب و رژیم صهیونیستی درباره تهدید ایران به حمله نظامی در دوره زمانی دولت نهم و دهم با یازدهم و دوازدهم نشــانگر این اســت که خطر جنگ و میزان تهدیدات بر علیه کشورمان در دوره ریاست جمهوری حسن روحانی به شدت افزایش یافت.

جدای از این هنوز هم پس از ۱۰ ســال از امضای برجام، در حالی که طرف مقابل صراحتا برجام را رژیمی برای کنترل خلع ســلاح ایران معرفی کرده است، هدف مسببان برجام از این توافق به شکل واضح مشخص نیست.

نگاهــی بــه تاریخچــه تهدیــدات رژیم صهیونیستی و آمریکا علیه ایران از سال ۲۰۱۳ (آغاز دولت یازدهم) تا امروز نشــان می‌دهد که نه تنها شدت این تهدیدات کاهش نیافت، بلکه بر اســاس تحلیل محتوای مواضع علنی سران آمریکا و رژیم اسرائیل، دامنه تهدیدات افزایش بی‌سابقه‌ای یافت. به عبارت دیگر، همان سیاستی که قرار بود سایه جنگ را از کشور دور کند، خود به بستری برای جسارت دشمنان تبدیل شد.

دولت حسن روحانی، در دو دوره متوالی، با تکیه بر همین سیاســت به خیال خام «اعتماد سازی و تعامل سازنده با جهان»، زمینه را برای شدیدترین تحریم‌های تاریخ ایران فراهم کرد. برجام نه تحریمی را لغو کرد، نه تهدیدی را کم کرد. خروج یک‌طرفه آمریکا از این توافق در سال ۲۰۱۸، همــراه با انفعال اروپا و بی‌عملی مطلق تروئیکای اروپایی، فقط نشان داد که به دشمن اعتماد شده و دشمن از این اعتماد برای پیشبرد سیاست‌های خصمانه‌اش سوءاستفاده کرده است.

تجربه‌ای که تکرار شد
از مذاکره تا موشک

همان سناریو، امروز در دولت چهاردهم، با ظاهری جدید تکرار شد. پس از ماه‌ها رایزنی و ارســال پالس‌های مثبت دیپلماتیک، در حالی که حتی کوچک‌ترین نشانه‌ای از تغییر رویکرد خصمانه ترامپ و تیم جدید وی در کاخ ســفید مشــاهده نمی‌شــد، رژیم صهیونیستی با چراغ سبز کاخ سفید، حمله‌ای مستقیم و جنایتکارانه به خــاک ایران انجام داد. ایــن حمله، تنها دو ماه پس از آغاز مذاکرات غیررســمی و ارســال پیام‌های حسن‌نیت از سوی ایران نسبت به مسیر دیپلماسی صورت گرفت. اگرچه برخی در صدد هستند که این اقدام را ساده‌سازی کرده و میان آمریکا و اســرائیل تمایز قائل شوند، اما واقعیت این است که این جنگ نتیجه مستقیم سیاست اصرار بر مذاکره بود.

مکانیسم ماشه؛ اختراع برجامی‌ها

اکنــون اروپــا، در حالــی کــه کارنامه‌ای ســیاه در اجرای برجام و تعهــدات خود دارد، ایران را به فعال‌ســازی مکانیســم ماشه تهدید می‌کند. مکانیزمی به واسطه شدت تحریم‌های فعلی آمریکا، اثرگــذاری مضاعفی هم نخواهد داشــت. این سازوکار که شــاهکار حقوقی تیم مذاکره‌کننده برجام به شمار می‌آید گرچه کارایی ویژه‌تری را در نظام تحریم‌ها نداشــته و ارزشی راهبــردی ندارد ولی حالا به ابزاری برای جنگ روانی علیه کشورمان بدل شده است.

جالب‌تر اینکه ظریف تا سالها منکر مکانیسم ماشــه شــده و صراحتا منکر مکانیسم ماشه یا نابرابری آن می‌شد. وی با بیان اینکه در برجام مکانیسم ماشــه‌ای وجود ندارد در سال ۱۳۹۴ اظهار داشــت:«یک مکانیزم برگشــت‌پذیری متقابل در برجام وجود دارد که در قطعنامه هم گنجانده شده است. این برگشت‌پذیری همانقدر به ما اجازه می‌دهد در مقابل عهدشــکنی طرف مقابل به برنامه مان برگردیم که به طرف مقابل اجازه می‌دهد.»

جالــب آن‌کــه، بســیاری از تحلیلگــران بین‌المللی معتقدند حتی در صورت فعال‌سازی مکانیسم ماشه، بازگشت تحریم‌های شش‌گانه شورای امنیت در عمل تفاوتی با وضعیت فعلی تحریم‌های خصمانه بر علیه ایران ایجاد نمی‌کند. چراکه نه به واســطه مهــارت تیم برجام که به دلیل شدت تحریم‌های آمریکا در دوران پس از برجام، تحریم‌های ثانویه آمریکا در دوران پســا برجام به‌مراتب شــدیدتر، فراگیرتر و موثرتر از تحریم‌های پیشین شورای امنیت بوده هست.

این ســازوکار(چه در سناریوی فعال‌سازی همزمــان بــا توافقی میــان ایــران و آمریکا و اراده‌ای از ســوی واشــنگتن برای اصلاح رفتار خود در حوزه تحریم‌ها، و چه در سناریوی دوم کــه بدون توافق میان ایران و آمریکا و همراه با اعمــال قوانین تحریمی آمریــکا صورت گیرد) در عمــل تأثیر معناداری نخواهد داشــت. چرا که در واقــع، تحریم‌های فعلی آمریکا به‌مراتب گسترده‌تر و شدیدتر از شش قطعنامه تحریمی شورای امنیت پیش از قطعنامه ۲۲۳۱ هستند و اسنپ‌بک، قدرت فزاینده‌تری نسبت به آن‌ها ندارد. از ســویی دیگر قطعنامه شورای امنیت در برابر تحریم‌های ثانویه آمریکا ارزشــی کمتر از کاغذ پاره دارد و تجربه تحریم‌های شــدیدتر از قطعنامه‌های تحریمی شورای امنیت پس از خروج آمریکا از برجام در شرایطی که قطعنامه ۲۲۳۱ به حیات خود ادامه داده است کاغذ پارگی این قطعنامه‌ها را به خوبی نشان داده است.

نشانه واضحی از بی‌تاثیری این مکانیزم در نظام تحریم‌ها را می‌توان در مقایسه فروش نفت ایران در زمان قطعنامــه ۱۹۲۹ و ۲۲۳۱ دید. کشــورمان در زمانی که تحت قطعنامه ۱۹۲۹ و پنــج قطعنامه تحریمی دیگر قرار داشــت، از منظر تحریم در فشــار کمتری نسبت به زمان قطعنامه ۲۲۳۱ و خــروج آمریکا از برجام قرار داشت و آمار فروش بالای یک میلیونی نفت در ماه‌های پایانی دولت دهم در مقایســه با فروش نفت ۲۰۰ هزار بشکه‌ای در دولت دوازدهم حسن روحانی نشانگر این است که تحریم‌های ثانویه آمریکا که به خصوص اکنون در نهایت خود قرار دارد، اعم از قطعنامه‌هایی است که شورای امنیت آنان را برگرداند.

تحریمی که با برجام به کشور تحمیل شد، تحریمی بی‌سابقه و بسیار فراتر از قطعنامه‌های شورای امنیت است

مکانیســم ماشه در حوزه جنگ نیز توانایی خاصی نداشــته و ندارد. جنگ ۱۲ روزه بر علیه ایران نشــان داد که ســران جنایتکار آمریکا و اسرائیل نیازی به قطعنامه شورای امنیت برای اقدامات خصمانه خود نمی‌بینند.

پادوی تحریم

اروپا نه در زمان انعقاد برجام (با اتخاذ نقش پلیــس بد)، نه پس از خروج آمریکا از برجام(با ســازوکار مسخره اینستکس و بی‌تفاوتی خود)، و نــه در حال حاضر، هیچ‌گاه نقش ســازنده‌ای را در موضوع مذاکرات ایفا نکرده اســت. ســه کشور اصلی تروئیکا (فرانسه، آلمان و انگلیس) نه‌تنها هیچ‌گاه در برابر نقض عهد آمریکا موضع نگرفتند، بلکه در بســیاری موارد، خود به ابزار اجــرای تحریم‌های آمریکا علیــه ایران تبدیل شدند. حال همین کشــورها، با وقاحت کامل، ایران را تهدید به فعال‌ســازی مکانیســم ماشه می‌کنند.

اساســا اروپا دیگر جایگاه مستقلی را نه در کلیت اقتصاد بین‌الملل و نه در ســاختار توزیع قــدرت بین‌المللی و نظام بین‌الملل ندارد که به واســطه آن توانایی فشار بر کشورمان را داشته باشــد و حقیقت آن اســت که اروپا جز پیروی کورکورانــه از سیاســت‌های آمریــکا، برنامه و سیاست مســتقلی ندارد. از همین رو، دستگاه دیپلماسی کشــور به هیچ عنوان نباید مرعوب این تهدیدات روانی شود. اگر آن‌ها به دنبال راه انداختن جنگ روانی هســتند، پاسخ ایران باید قاطع، فنی و با اتکا به اقتدار ملی باشد.

شــاید بزرگ‌تریــن اشــتباه اســتراتژیک سیاســت‌گذاران برجامی این بود که مذاکره را نســخه‌ای همه‌کاره برای هر مشــکل سیاست خارجی می‌دانستند. در حالی که حتی در دنیای غرب نیز هیچ دیپلماتی با این ساده اندیشی به ابزار دیپلماسی نگاه نمی‌کند.

مذاکره‌ای که طرف مقابل آن نه تنها پایبند به اصول نیســت، بلکه صراحتــاً اعلام می‌کند هدفش از مذاکره، اعمال فشار بیشتر است، جز اتــلاف وقت و باز کردن دروازه کشــور به روی دشمن، نتیجه‌ای نخواهد داشت. تکرار این اشتباه برای چندمین بار، دیگر نه از سر غفلت که از سر ضربه به منافع ملی تعبیر می‌شود.

تهدیدهای پوشالی؛
وزارت خارجه باید هوشیار باشد

مکانیسم ماشه، همان‌طور که گفته شد، در شرایط کنونی صرفاً کاربردی تبلیغاتی دارد. نه قدرت تحریمی آن از تحریم‌های کنونی آمریکا بیشتر اســت، نه ظرفیت آن برای زمینه‌سازی جنگ بیش از آن چیزی اســت که اســرائیل و آمریکا بدون قطعنامه و مکانیســم انجام دادند. بنابراین دستگاه دیپلماسی باید از فریب این ابزار بی‌اثر و تبلیغاتی برحذر باشد.

اتخــاذ تصمیمــات راهبــردی از جملــه فعال‌ســازی فرآیند خروج از NPT در صورت فعال‌سازی ماشه، همان‌گونه که در نامه رسمی حسن روحانی در دروان ریاست جمهوری‌اش نیز مطرح شــده بود، باید در دستور کار باشد. چرا که کشور نباید بیش از این در این مسیر هزینه بپردازد.واقعیت آن اســت که مسیر دیپلماسی گرچه ابزاری مهم برای هر کشور به شمار می‌آید ولی مذاکره و دیپلماســی در شرایطی که هدف طرف مقابل نه حل مسالمت‌آمیز اختلافات که فشــار بر ما هست هیچ توجیه علمی و منطقی نداشته و ندارد.

نتیجه سیاست برجامی: جسارت دشمن
تحمیل جنگ، و مکانیزم‌های بی‌اثر

سیاستی که با وعده رفع تحریم آغاز شد، با شدیدترین تحریم‌ها ادامه یافت و حالا به جنگ منتهی شده، سیاستی است که نه‌تنها نباید تکرار شود، بلکه باید با صدای بلند در برابر آن ایستاد. غرب، چه با قطعنامه، چه بی‌قطعنامه، اگر پالس و سیگنال ضعفی از ایران ببیند، جسارت حمله پیدا می‌کند و شــاید مهم‌ترین دلیل جسارت یافتن دشــمنان در حمله به کشــورمان اصرار ساده‌اندیشــانه بر مذاکره و فرستادن ناخواسته پالــس ضعف به خارج از این رهگذر باشــد. اما امروز قدرت نیروهای مسلح ایران نشان داده که جنگ، هیچ تأثیری بر توان موشکی، هسته‌ای یا سیاست خارجی کشور نداشته و نخواهد داشت.

آنچه امروز بر کشــور ما گذشــته، نه صرفاً نتیجه قلــدری آمریــکا و صهیونیســم، بلکه محصول مســتقیم سیاستی است که سال‌ها با ساده‌اندیشی، خوش‌بینی و ضعف، درهای کشور را به روی تهدید باز گذاشت.

امروز دیگر زمان اصلاح این خطای راهبردی فرارسیده است. باید سیاست خارجی را از مدار مذاکرات بی‌سرانجام یا بی‌دستاورد خارج کرد. باید تفکری که مذاکــره را نه ابزار، بلکه هدف می‌دانســت، کنار گذاشت. باید سه اصل عزت، حکمــت و مصلحــت را در واقعیت نصب‌العین اقدامات در سیاست خارجی قرار داد.

این‌بار اگر از گذشــته نیاموزیم، فردا برای جبران دیر خواهد بود. تجربه برجام، مکانیســم ماشه و جنگ تیرماه ۱۴۰۴، درسی گران است؛ مشروط بر آن‌که از آن عبرت گرفته شود.

قالیباف: مشکلات حوزه کالاهای اساسی را با همراهی دولت حل می‌کنیم

رئیس مجلس شــورای اســلامی در آغاز جلســه علنی روز گذشــته مجلس گفت: با همراهی دولت بخشی از مشکلات حــوزه کالاهای اساســی و امنیت غذایی، وضعیت کشاورزان و توجه به بخش تولید را حل و فصل می‌کنیم.

محمدباقــر قالیباف، رئیس مجلس شــورای اســلامی در ابتدای نشســت علنی روز گذشته (یکشــنبه، ۲۲ تیرماه) مجلس شــورای اسلامی در ســخنانی، ضمن تســلیت ایام سوگواری امام حســین(ع) و اســارت اهل بیت پیامبر (ص) و آرزوی قبولــی عزاداری‌های مردم، گفت: ملت ما ثابت کرده‌اند که یک ملتی حسینی هستند و در هر شرایطی پرچم حضرت ابا عبدالله(ع) را بالا نگه می‌دارند به‌ویژه در ایام جنگ که هیئت‌ها خود به هسته دفاع از وطن تبدیل شده بودند و همان‌گونه که مقــام معظم رهبری فرمودنــد امروز وطن و اســلام بر هم منطبق بوده و یک موضوع هستند و اینجا است که به صورت دقیق از کلام امام(ره) که فرمودند هر چه داریم از محرم اســت را درک می‌کنیم و این فرصتی اســت برای ما که به سهم خودمان از مردم عزیزمان تقدیر و تشکر می‌کنم.

رئیس قوه مقننه کشــورمان در ادامه افزود: همچنین لازم می‌دانم تشکر ویژه‌ای از همکارانمان در مجلس داشــته باشــم، مردم عزیزمان بدانند نمایندگان در روزهای ســخت آغاز دفاع مقدس سنگر مجلس را محکم‌تر و مستحکم‌تر از هر زمانی برقرار کردند و حضور پیدا کردند و همچنین قوانین بسیار مؤثری را مانند قانون تعلیق همکاری ایران با آژانس را به همراه ۳ قانون دیگر به تصویب رساندند، در آن جلســه بیش از ۲۵۰ نفر از نمایندگان در صحن حضور داشتند این در حالی است که معمولاً در روزهای عادی تعداد نمایندگان حاضر در صحن به دلیل مأموریت‌ها و مرخصی‌ها کمتر از این تعداد است از این جهت به سهم خودم به نمایندگان خدا قوت گفته و از آنها تشکر می‌کنم.

قالیباف خاطرنشــان کــرد: همچنین طی ۲ هفته گذشــته فرصت شــد تا نمایندگان در این شرایط ســخت برای پیگیری مشکلات مردم در حوزه‌های انتخابیه خود حضور داشــته باشند لذا خدمت مردم عزیز نیز عرض می‌کنم که جلسه غیر علنی مجلس - روز گذشته - حدود یک ساعت و نیم برگزار شد که بخشی از این جلسه به بررسی معضلات مــردم در حوزه‌های انتخابیه اختصاص داشــت، امیدواریم با همراهی دولت بخشــی از این مشــکلات به‌ویژه در حوزه کالاهای اساسی و امنیت غذایی، وضعیت کشاورزان و توجه به بخش تولیــد را حل و فصل کنیم و به رشــد اقتصادی نیز توجه داشــته باشــیم که به آن آسیبی وارد نشود لذا مجدداً از نمایندگان و مردم عزیز تشکر و قدردانی می‌کنم.

طرح الزام دولت به پیگیری حقوقی
تجاوزات رژیم صهیونیستی اعلام وصول شد

افــزون بر اخبــار بالال، رضا جبــاری، عضو هیئت‌رئیسه مجلس شورای اسلامی در جلسه علنی دیروز بهارستان، اعلام وصول یک فقره طرح عادی را قرائت کرد: طرح الزام دولت به پیگیری حقوقی اقدامات تجاوزکارانه رژیم صهیونیستی و آمریکا در جنگ تحمیلی آغاز شده در ۲۳ خردادماه ۱۴۰۴ علیه جمهوری اسلامی ایران.

طرح تشدید مجازات جاسوسی
و همکاری با رژیم صهیونیستی اصلاح شد

همچنیــن در جلســه علنی روز گذشــته، نمایندگان مجلس شورای اسلامی در جهت رفع ایرادات شــورای نگهبان بــا اصلاحات مواد طرح تشــدید مجازات جاسوســی و همکاری با رژیم صهیونیستی و کشورهای متخاصم علیه امنیت و منافع ملی موافقت کردند.

انتخاب اعضای حقوقدان شورای نگهبان
در دستور کار مجلس قرار گرفت

افزون بر اخبار فوق، عباس گودرزی، سخنگوی هیئت‌رئیســه مجلس در گفت‌وگو با خانه ملت از معرفی ۶ حقوقدان برای عضویت در شورای نگهبان به مجلس شورای اسلامی خبر داد و گفت: آقایان «سید بهزاد پورسید»، «ذبیح‌الله خدائیان»، «هادی طحان‌نظیــف»، «محمدرضا صارمی»، «غلام‌رضا مولابیگــی» و «محمدرضا صابــر» ۶ حقوقدانی هســتند که از سوی رئیس قوه قضائیه به مجلس شورای اسلامی معرفی شده‌اند.

سخنگوی هیئت‌رئیسه مجلس در این راستا اظهار کرد: بر این اساس از میان این افراد ۳ نفر با رأی نمایندگان برای مدت ۶ سال به عنوان عضو حقوقدان شورای نگهبان انتخاب خواهند شد.

وی بیــان کرد: پایان هفته جاری، رای‌گیری برای انتخاب ۳ نفر از اعضای حقوقدانان شــورای نگهبان انجام می‌گیرد.

گفتنی است بر اساس بند (۲) اصل ۹۱ قانون اساسی شش نفر حقوقدان شــورای نگهبان، در رشــته‌های مختلف حقوقی، از میان حقوقدانان مسلمانی که به وسیله رئیس قوه قضائیه به مجلس شورای اسلامی معرفی می شوند و با رای مجلس انتخاب می گردند.

**تنها راه ح